„Říkám vám však pravdu: Prospěje vám, abych odešel. Když neodejdu, Přímluvce k vám nepřijde. Odejdu-li, pošlu ho k vám. On přijde a ukáže světu, v čem je hřích, spravedlnost a soud: Hřích v tom, že ve mne nevěří; spravedlnost v tom, že odcházím k Otci a již mne nespatříte; soud v tom, že vládce tohoto světa je již odsouzen.
Ještě mnoho jiného bych vám měl povědět, ale nyní byste to nesnesli.
Jakmile však přijde on, Duch pravdy, uvede vás do veškeré pravdy, neboť nebude mluvit sám ze sebe, ale bude mluvit, co uslyší. A oznámí vám, co má přijít. On mě oslaví, neboť vám bude zvěstovat, co přijme ode mne.“ (Janovo evangelium 16:7-14)

Pokoušíme se, zahlédnout a zpracovat lidské vidění a proměnit jej v poznání. A dnes, podle toho páteřního textu o mudrcích na cestě do Betléma, zkusíme pochopit vidění mužů z východu (1), vidění Hebrejů v Jeruzalémě (2) a vidění nás křesťanů dnes (3).

1. Mágové
Pro mágy měly hodnotu zprávy, které se obrazily na hvězdách. Tomu rozuměli a z toho vycházelo jejich poznání. Podle toho se pohybovali a řídili.

Dostali to, čemu rozuměli a co nemohlo lhát. Ale nebylo to všechno, potřebovali druhé. Hebrejové a lidé té doby potřebovali zase ty mágy. A my potřebujeme mágy i Hebreje. To je zvláštní. Skutečně? Zeptáte se… My přece víme téměř všechno. Vlastně všechno!

Pravdou je, že bez těch mágů nemůžeme nic. Nemůžeme být bez vzájemného hledání a poznávání. Lidé kolem nás, jinověrci nás doplňují v našem poznání. A vůbec se nemusíme bát o exkluzivitu, výjimečnost biblické zprávy. Ta biblická výpověď výpověď ladí a doplňuje se s tím, co přinášejí a rozpoznávají mágové z východu. To je možná velké překvapení i pro nás.

Dnes je třeba se ptát i jinde, určitě déle a hlouběji. A my to moc neumíme.[1] „Nějací mágové z východu?“ řeknete… Musíme počítat s tím, že hybateli pokroku nemusí být západní, křesťanské a demokratické země. Ale východ, tam je možné zahlédnout potřebnou pravdu zavazující k cestě, k dalšímu hledání.

Když Boží lid uctívá hvězdy a měsíc, je zle. Judský král Menaše, král z těch nejhorších: „Znovu vybudoval posvátná návrší, která jeho otec Chizkijáš zničil, nastavěl oltáře Baalovi a udělal posvátný kůl, jak to činil Achab, král izraelský. Klaněl se veškerému nebeskému zástupu a sloužil mu. Zbudoval oltáře v Hospodinově domě, o němž Hospodin řekl: „V Jeruzalémě dám spočinout svému jménu.“ Na obou nádvořích Hospodinova domu nastavěl oltáře veškerému nebeskému zástupu.“ (2. Královská 21:3-5) A tento král je ostudou celého Izraele. Nemůžete udělat z Hebrejů mágy!

Pán Bůh je lidem východu a jim podobným přízniv. Naopak budeme lidem, kteří v nich něco čtou, naslouchat: V dubajském pavilónu EXPO 2020, nazvaném Mobility, kterým šejkové dávají najevo, jak rozumí světu a jeho dění, najdete tři postavy vyvedené v nadživotní velikosti do největší dokonalosti: Al Bakrí (zeměpisec, žijící mezi lety 1040–1094 v evropské Cordobě), Ibn Battuta (cestovatel, žijící mezi léty 1304-1377, původem z Marakéše, z Maroka) a Ibn Madžíd (mořeplavec, kartograf, navigátor mořeplavce Vasco de Gama, 1432-1500). Nejen, že postavy vypadají jako tři králové, ale vyjadřují nezpochybnitelný arabský podíl na našem, ba světovém rozvoji poznání. To tihle lidé s námi tvořili náš novověk!

2. Hebrejové
Hvězdy jsou pro některé výpovědní hodnotou. Co je výpovědní hodnotou pro Hebreje? Když stopujeme muže z východu, vidíme že se ti mágové objevili v Jeruzalémě a doptávají se veřejnosti, kde by měli hledat nově narozeného krále. Mágové předpokládají, že jde o veřejnou věc, kterou každý ví a zná. Správně usuzují, že veřejné mínění má svou důležitost. A jaké je jejich překvapení, že je to jinak. Nikdo nic neví. Naopak máme v Matoušově evangeliu zmínku, že se veřejné mínění otřáslo, znepokojil se celý Jeruzalém. Veřejné mínění je občas jen známkou vzrušení a neklidu či

[1] Na Netflixu běží film (Look Up! a u nás česky K zemi hleď!) o dvou vědcích, kteří varují celý svět, že se na všechny valí pohroma padající komety. A lidé se těm dvěma smějí a znevažují je. Mají rádi šou. Chtěli by na nouzi všech vydělat. A když se pád komety skutečně blíží, mají pytel na hlavě a odevzdaně čekají.

nečinnosti a nezájmu. Obojí dokážou šikovní zpravodajci využít. Veřejné mínění samo o sobě nic neříká.

Skutečná odpověď, která mágům pomohla, se našla až teprve v textech písma. Z proroků se zprostředkovaně dozvěděli to, co nemohli zjistit svým hvězdářským a politickým citem ani veřejným míněním. Mají jít do Betléma a hledat tam. Tady je odpověď, proč je důležité číst a studovat Bibli. Ale ne formálně, protože kdyby proroky četli zákoníci a velekněží osobně, byli by v Betlémě už dřív. Určitě dřív, než mágové. Dávno by tam čekali jako Simeon a Anna v chrámě, kteří drželi pohotovost. Ale oni nikam nešli! Ale oni ani neposlali a nezaplatili v Betlémě sledovačku.

Dovedu si představit, že se Hebrejové v okamžiku setkání s mágy spíše vyžívali ve své povýšené moudrosti a zároveň ostré kritice vypsané v knize Moudrosti, ve jakémsi zdroji tradice: „Vskutku nicotní jsou od přírody všichni lidé, kterým nebylo dáno znát Boha. Ze všeho dobrého, co mají před očima, nedokázali poznat toho, který je, a z pohledu na dílo nerozpoznali Tvůrce. Ale oheň, vítr nebo rychlý mrak, hvězdný kruh, dravé vodstvo nebo nebeská světla považovali za světovládné bohy.
Jestliže uneseni jejich krásou je pokládali za bohy, tím spíše měli poznat, oč lepší je jejich Pán, neboť on, té krásy Prapůvodce, vše stvořil. Jestliže žasli nad jejich mocí a působením, měli z nich pochopit, oč mocnější je ten, kdo je uspořádal.“ (Kniha Moudrosti 13:1-3) To bylo tajemství jejich nečinnosti.

Ještě je možné, že mágy ze vší síly pohrdali. Nějaké hvězdy! Hospodin by nám to přece řekl, že přijde… Hospodin to ale říkal! Tu povýšenost popisuje talmudický traktát *Avoda zara, který* říká, že se učenci ptali: „Proč Bůh nezničí modly?“ A odpovědí jim je: „Kdyby pohané uctívali pouze věci, které svět nepotřebuje, Hospodin by modly zničil. Ale oni uctívají slunce, měsíc, hvězdy a souhvězdí. Má snad být celý svět zničen pro pošetilost bláznů?“ A učenci se ptali dále: „Proč Bůh nezničí pouze ty modly, které svět nepotřebuje?“ A dostali odpověď: „V tom případě bychom jen posílili víru těch, kdo je (slunce, měsíc, hvězdy a souhvězdí) uctívají, protože by říkali: „Ha! to je důkaz, že slunce, měsíc, hvězdy a souhvězdí jsou bohové, protože nebyli zničeni!“

To, že nebudeme jako východ uctívat modly a klanět se hvězdám, ba z nich číst, ještě neznamená, že je budeme druhým brát.

3. Křesťané
A co vypovídá o naší naději? Co nám, učedníkům Ježíšovým, dovolí vidět naději a proměnit ji v poznání? Četli jsme o úloze Ducha svatého. Ten nám říká, co je hřích, spravedlnost a soud. A uvádí nás do veškeré pravdy, kterou vychutnáváme a rozvíjíme spolu se znalci Mojžíše a proroků. A samozřejmě se všemi jinověrci. Třeba s lidmi Východu… Máme evangelium, které říká:

„Na počátku bylo Slovo, to Slovo bylo u Boha, to Slovo bylo Bůh. To bylo na počátku u Boha. Všechno povstalo skrze ně a bez něho nepovstalo nic, co jest. V něm byl život a život byl světlo lidí. To světlo ve tmě svítí a tma je nepohltila.“ (Janovo evangelium 1:1-5) A později v dopisu dodává: „A toto je zvěst, kterou jsme od něho slyšeli a vám ji oznamujeme: že Bůh je světlo a není v něm nejmenší tmy.“ a pak prakticky dodává: „Říkáme-li, že s ním máme společenství, a přitom chodíme ve tmě, lžeme a nečiníme pravdu. Jestliže však chodíme v světle, jako on je v světle, máme společenství mezi sebou a krev Ježíše, jeho Syna, nás očišťuje od každého hříchu.“ (1. Janova 1:5-9) Tohle evangelium je velikým darem, který se sdílí lépe než Mojžíš a Proroci. Tato slova nás plní vděčností za nezasloužený dar, který se nám dostal.

Takže: My nejdeme za hvězdami a ani za starosmluvní tradicí Mojžíše a Proroků, které se naplnily v Betlémě, my jdeme za Kristem.

Ať Bůh žehná těm, se kterými mluví řečí hvězd. Ať Bůh žehná těm, ke kterým mluví řečí Mojžíše a Proroků. A ať žehná nám, kterým dal Ducha svatého mluvícího řečí spasitele a Pána Ježíše Krista! Amen